

Olena Kovalchuk, Master Student
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

Mikaella Lohoida-Kopyk, Master Student
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

Ihor Romanych, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor
Ivan Franko National University of Lviv
Lviv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-633-1-5>

SOCIAL SYSTEM OF NEIGHBORING EU STATES: SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN POLAND AND GERMANY

СУСПІЛЬНИЙ ЛАД ДЕРЖАВ-СУСІДОК У ЄС: СПІЛЬНІ РИСИ ТА ВІДМІННОСТІ ПОЛЬЩІ ТА НІМЕЧЧИНИ

Європейський Союз об'єднує держави з різними історичними шляхами, політичними системами та економічними моделями, але з однією метою – забезпечення стабільності й добробуту. Польща та Німеччина – сусідні країни зі змішаними соціально орієнтованими економіками, які різняться масштабом, устроєм і рівнем державного регулювання. Їхнє порівняння допомагає зрозуміти особливості європейської моделі, де ринок поєднується із соціальною відповідальністю держави.

Польща – унітарна республіка з парламентсько-президентською системою, де президент виконує представницькі функції, а виконавчу владу здійснює уряд на чолі з прем'єр-міністром. Двопалатний парламент (Сейм і Сенат) поєднує централізоване управління з елементами децентралізації.

Німеччина – федеративна парламентська республіка з 16 землями, що мають власні конституції, парламенти й уряди. Канцлер очолює виконавчу владу, президент виконує представницькі функції, а двопалатний парламент (Бундестаг і Бундесрат) забезпечує баланс між центром і регіонами.

Обидві держави є демократичними: Польща робить акцент на централізації влади, а Німеччина – на регіональній автономії.

Польща й Німеччина належать до типу змішаних соціально орієнтованих економік, однак формувалися вони за різних умов. Польща після ринкових реформ 1990-х років перейшла від планової системи до ринкової, провівши приватизацію, лібералізацію торгівлі та фінансову стабілізацію [1; 2]. Держава активно підтримує економічне зростання через інвестиційні програми, соціальні ініціативи (Rodzina 800+, Dobry Start, Senior+) та залучення фондів ЄС [4]. Енергетична стратегія ЕРР2040 передбачає скорочення частки вугілля та розвиток відновлюваної енергетики [6]. Польська економіка вирізняється гнучкістю, динамічністю та високим рівнем залучення іноземних інвестицій.

Німецька економіка ґрунтується на концепції соціальної ринкової економіки (Soziale Marktwirtschaft), особливість якої – поєднання ринкової конкуренції з сильною соціальною політикою. Держава регулює макроекономічну стабільність, розвиває інновації, координує енергетичну політику (Energiewende) та забезпечує широкий спектр соціальних гарантій: Kindergeld, Elterngeld, Pflegeversicherung [5]. Значна частка бюджету спрямовується на освіту, науку й охорону здоров'я, що підтримує високий рівень життя та продуктивності праці.

Таким чином, польська модель орієнтована на швидке зростання, модернізацію й адаптацію до стандартів ЄС, тоді як німецька – на збереження структурної стабільності, технологічного лідерства та соціального балансу.

Соціальні цінності двох країн відображають історичні традиції та культурну спадщину. Польща поєднує колективістські й індивідуалістичні риси: висока роль родини, релігії та патріотизму співіснує з розвитком підприємництва та трудової мобільності. Індекс індивідуалізму становить 47 балів, що свідчить про збалансованість між особистою ініціативою й колективною відповідальністю. Німецьке ж суспільство є істинно індивідуалістичним, у ньому переважає сильна віра в ідеал самореалізації, а також почуття обов'язку і відповідальності. Це визначається договором між роботодавцем і працівником; комунікація є однією із найпряміших у світі, дотримуючись ідеалу бути «чесним, навіть якщо це боляче» – і тим самим дає шансу вчитися на помилках [13].

Обидві країни демонструють стійкий розвиток, однак їхні моделі зростання різняться: Польща має динамічну економіку, що

наближається до стандартів Західної Європи, тоді як Німеччина – зріла високотехнологічна держава з потужною промисловою базою, але повільнішими темпами зростання. Порівняння основних соціально-економічних показників відображає різницю у рівні добробуту, продуктивності праці та соціальній політиці (табл.1).

Таблиця 1

Порівняння ключових соціально-економічних показників

Показник	Польща	Німеччина
Населення	38,763 млн	84,548 млн
ВВП (номінальний)	914,7 млрд дол.	4,66 трлн дол.
ВВП на душу населення	≈25 022 дол.	≈55 800 дол.
Темп зростання ВВП	≈ 4,8 %	≈ 1,8 %
Безробіття	3,2 %	3,7 %
Соціальні витрати у ВВП	22,7 %	22 %
Індекс економічної свободи	67,1 (45-те місце)	71,6 (22-те місце)

Джерело: систематизовано та узагальнено авторами на основі [3;5;8;9;12;13]

Таблиця показує, що Польща демонструє вищі темпи зростання та нижчий рівень безробіття, тоді як Німеччина має значно більший ВВП, вищий рівень добробуту та соціальної стабільності. Водночас різниця у ВВП на душу населення свідчить про суттєвий розрив у рівні життя, а близькі показники соціальних витрат підтверджують орієнтацію обох країн на підтримку соціальної сфери та добробуту населення.

Польща вирізняється гнучкістю та швидким економічним розвитком, успішно використовує європейські фонди для модернізації інфраструктури, освіти й енергетики [7]. Її сильними сторонами є низьке безробіття, стабільна банківська система та розвиток ІТ-сектору. Проте країна стикається з демографічним старінням, трудовою еміграцією й залежністю від вугілля [6].

Німеччина має потужну промислову базу, розвинений фінансовий сектор і високий рівень інноваційності. Водночас головними викликами є енергозалежність, демографічне скорочення населення та висока вартість соціальних програм. Обидві країни потребують подальшої цифрової трансформації й диверсифікації енергетики, щоб залишатися конкурентоспроможними в глобальній економіці.

Польща та Німеччина – два приклади різних шляхів реалізації спільної європейської моделі змішаної економіки. Польща репрезентує динамічний напрям розвитку, орієнтований на зростання, інновації та соціальну підтримку через адресні програми. Німеччина

втілює зрілу модель стабільної соціальної ринкової економіки, де держава гарантує високий рівень життя, соціальну безпеку та інституційну сталість.

Обидві системи відображають європейську традицію поєднання економічної ефективності й соціальної відповідальності. Відмінність полягає в темпах і масштабах: Польща динамічна, але ще наздоганяє; Німеччина – стабільна, але стикається з викликами модернізації. Разом вони формують ядро Центральної Європи, де різні моделі суспільного ладу взаємодоповнюють одна одну, зміцнюючи європейську єдність і конкурентоспроможність.

Література:

1. European Union. Country Profile: Poland. URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/poland_en
2. World Bank. Poland Overview (2024). URL: <https://www.worldbank.org/en/country/poland/overview>
3. Eurostat. GDP per capita in PPS (Poland, Germany, 2024–2025). URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/bar?lang=en>
4. Government Social Programs in Poland and Germany. URL: <https://www.gov.pl/web/rodzina/rodzina-500-plus>
5. Federal Ministry for Family Affairs, Senior Citizens, Women and Youth (BMFSFJ). Elterngeld – Familienportal. URL: <https://familienportal.de/familienportal/familien-leistungen/elterngeld>
6. Ministry of Climate and Environment of Poland. Energy Policy of Poland until 2040. URL: <https://www.gov.pl/web/climate/energy-policy-of-poland-until-2040-epp2040>
7. OECD. Economic Surveys: Poland 2024 and Germany 2025. URL: <https://www.oecd.org/economy>
8. IMF. World Economic Outlook Database (April 2025). URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2025/April>
9. Bundesagentur für Arbeit. Labour Market in August 2025. URL: <https://www.destatis.de/Europa/DE/Thema/Bevoelkerung-Arbeit-Soziales/Arbeitsmarkt>
10. Reuters. German Inflation Confirmed at 2.4% in September 2025. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/german-final-inflation-confirmed-24-september-2025>
11. Statistics Poland (GUS). Foreign Trade Turnover of Goods in Total and by Countries, 2024. URL: <https://stat.gov.pl/en/topics/prices-trade/trade/foreign-trade-turnover-of-goods-in-total-and-by-countries-final-data-in-2024%2C2%2C17.html>
12. The Heritage Foundation. 2025 Index of Economic Freedom. URL: <https://www.heritage.org/index>
13. Hofstede Insights. Country Comparison Tool – Poland vs Germany. URL: <https://www.theculturefactor.com/country-comparison-tool>